

POSTANOWIENIE

Dnia 20 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejcki (przewodniczący)

SSN Adam Roch

SSN Igor Zgoliński (sprawozdawca)

w sprawie **M. G.**,

skazanego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 20 września 2023 r.

zażalenia skazanego

na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2023 r., sygn. akt II KO 15/23, o odmowie przyjęcia osobistego wniosku o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 18 maja 2022 r., sygn. akt II AKa 307/21,

zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 21 września 2021 r., sygn. akt IV K 386/20,

na podstawie art. 545 § 3 k.p.k.

postanowił:

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy zaskarżonym postanowieniem w oparciu o treść art. 545 § 3 k.p.k. odmówił przyjęcia wniosku M. G. o wznowienie postępowania, z uwagi na jego oczywistą bezzasadność. Z motywów zaskarżonego rozstrzygnięcia wynika, że wnioskodawca ograniczył się do przywołania wybranych ustawowych podstaw wznowienia postępowania, a nie podał żadnych okoliczności pozwalających na stwierdzenie, że dana podstawa rzeczywiście w tej sprawie wystąpiła. Nie zwrócił

przy tym uwagi, że wskazane podstawy częściowo się wzajemnie się wykluczały i nie jest możliwe, by wystąpiły jednocześnie.

Wnioskodawca na powyższe orzeczenie złożył zażalenie. Podniósł, że Sąd Najwyższy „nie zrozumiał” wniosku dotyczącego przyznania adwokata z urzędu, w celu sporządzenia i złożenia wniosku o wznowienie postępowania. Wskazał, iż przebywa w zakładzie karnym i nie posiada środków na ustanowienie obrońcy z wyboru, a sam nie zna przepisów prawa i nie może się samodzielnie bronić. Powołał również argumenty mające przemawiać za wystąpieniem podstaw do wznowienia postępowania w sprawie II AKa 307/21 Sądu Apelacyjnego w Lublinie, tj. brak badań psychiatrycznych pokrzywdzonego oraz oskarżonego, niedopełnienie obowiązków przez prokuratora w trakcie trwania śledztwa, wpływanie na świadka poprzez nakłanianie go do składania fałszywych zeznań oraz szereg innych nieprawidłowości. Podnosząc powyższe skarżący domagał się wyznaczenia obrońcy z urzędu, w celu dokonania objętej przymusem adwokackim czynności złożenia wniosku.

W piśmie z dnia 19 czerwca 2023 r., określonym jako „wniosek o uzupełnienie uzasadnienia zażalenia”, skazany nadto zakwestionował prawidłowość przyjętej przez instancję odwoławczą surowszej kwalifikacji prawnej czynu, skutkującą podwyższeniem kary pozbawienia wolności z 4 do 9 lat, przy zaniechaniu przyjęcia bezkarności usiłowania czy nieuwzględnieniu działania w ramach kontratypu obrony koniecznej. W sądzie I instancji pokrzywdzony bowiem zeznał, że całe zdarzenie było tylko awanturą i skazany nie chciał go zabić, a nie został przeprowadzony „eksperyment całego zdarzenia”. W postępowaniu przygotowawczym został uwzględniony wniosek skazanego zbadanie odcisków palców pokrzywdzonego na nożu, lecz prokurator tej czynności dowodowej nie przeprowadził, co wyczerpało znamiona z art. 231 k.k. Dowód ten przeprowadził dopiero Sąd Apelacyjny, lecz nie udało się tych odcisków zidentyfikować. W konsekwencji skarżący wniósł o wznowienie postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie okazało się niezasadne. W pierwszej kolejności zauważyć trzeba, że nie umknął uwadze Sądu Najwyższego fakt, iż intencją skazanego było wyznaczenie obrońcy z urzędu w celu sporządzenia i złożenia wniosku o wznowienie postępowania. W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia już na wstępie znajdują się rozważania, z których wynika, że wniosek w powyższym przedmiocie nie może być jednak procedowany w oderwaniu od ustaleń w zakresie zasadności prowadzenia postępowania co do meritum. Jedynie bowiem uznanie, że zachodzą ku temu podstawy czyni racjonalnym wyznaczenie obrońcy z urzędu w tymże postępowaniu (art. 84 § 3 k.p.k.). Inne postrzeganie istoty wniosku o wyznaczenie obrońcy w postępowaniu wznowieniowym wypaczałoby sens konstrukcji procesowej przewidzianej w art. 545 § 3 k.p.k. W wypadku uznania, że treść wniosku świadczy o jego oczywistej bezzasadności, pismo procesowe nie podlega wszak procedurze wzywania do uzupełnienia jego braków formalnych, w tym dotyczących przymusu adwokacko-radcowskiego. Celem wprowadzenia tej wstępnej kontroli jest eliminacja nieracjonalnego generowania szeregu bezprzedmiotowych czynności procesowych, związanych z wnioskiem, który z obiektywnych powodów nie może doprowadzić do wznowienia postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2021 r., III KO 77/21, LEX nr 3333754). Dla zasadności wydania orzeczenia na tej podstawie decydujące znaczenie ma sama treść wniosku strony, gdyż w toku postępowania, o którym mowa w art. 545 § 3 k.p.k., nie dochodzi do merytorycznego rozpoznania ani do badania zasadności pod kątem ewentualnych podstaw wznowienia, ale do kontroli o charakterze wstępnym, lecz pod kątem hipotetycznej możliwości wznowienia. Wskazuje się także, że wyrażenie „oczywista bezzasadność” w odniesieniu do wstępnej kontroli wniosku o wznowienie postępowania karnego należy rozumieć podobnie jak na gruncie kasacji (art. 535 § 3 k.p.k.). Zatem bezzasadność oczywista to taka, która nie wymaga szczególnego badania, widoczna na pierwszy rzut oka, niewątpliwa (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2015 r., II KO 49/15, Lex nr 1812335).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić trzeba, że ustalenia poczynione przez Sąd Najwyższy, implikujące zastosowanie art. 545 § 3 k.p.k., uznać należało za trafne. Wnioskodawca nie uprawdopodobnił w

minimalnym stopniu istnienia potrzeby wszczęcia postępowania wznowieniowego, przez co dalsze formalne decyzje w tym przedmiocie uznano za bezprzedmiotowe.

Tych ustaleń nie była również w stanie zakwestionować treść zażalenia. Prezentując powody nieuwzględnienia środka odwoławczego należy mieć na uwadze przede wszystkim to, że instytucja wznowienia postępowania jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, który dotyczy prawomocnych orzeczeń sądu w sytuacjach szczególnie rażących. Przedmiotem postępowania w trybie wznowienia jest kwestia istnienia podstaw do wznowienia postępowania, a nie kwestia samej odpowiedzialności karnej, której dotyczy prawomocne orzeczenie kończące postępowanie sądowe. Oznacza to, że w toku postępowania o wznowienie nie jest dopuszczalne badanie prawidłowości oceny materiału dowodowego dokonanej przez sądy orzekające w sprawie. Nie jest w konsekwencji możliwe oparcie wniosku na kontestowaniu ustaleń faktycznych wskutek odmiennej, subiektywnej, oceny dowodów. Wznowienie to zatem instytucja znajdująca zastosowanie w ekstraordynaryjnych sytuacjach, które mogą ujawnić się dopiero wówczas, gdy orzeczenie stało się wykonalne, a okoliczności wskazują, że doszło do błędów lub zdarzeń wpływających na prawidłowość jego wyniku. Ich wystąpienie umożliwia przeprowadzenie od początku postępowania sądowego. Owe przypadki zostały skatalogowane przez ustawodawcę w art. 540 k.p.k., art. 540a k.p.k., art. 540b k.p.k., art. 542 § 3 k.p.k. O uprawdopodobnieniu któregośkolwiek z nich w sprawie M. G. nie mogło być mowy. Skazany zarzucił, że w ramach postępowania dopuszczono się przestępstw, jednakże samo gołosłowne twierdzenie nie jest wystarczające do wykazania przesłanki propter falsa, określonej w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. Warunkiem koniecznym jest bowiem wskazanie, że czyn, o którym mowa w powyższym przepisie, został ustalony prawomocnym wyrokiem skazującym (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2023 r., II KO 113/22, LEX nr 3508961). Ten wymóg w niniejszej sprawie nie został zrealizowany. Jest to zatem okoliczność, która nie mogła mieć wpływu na treść zaskarżonego postanowienia. Podobnie zweryfikować należało pozostałe argumenty odnoszące się do wadliwości postępowania dowodowego i oceny dowodów. Kontestowanie wyroku w tym aspekcie nie spełniało bowiem warunku podstaw wznowieniowych. Sąd II instancji modyfikując rekonstrukcję strony podmiotowej przypisanego

skazanemu czynu dokonał kompleksowej analizy całokształtu okoliczności podmiotowych i przedmiotowych. Nie pominął w ramach tej oceny również tych fragmentów zeznań pokrzywdzonego, do których odwołuje się skarżący. Przedmiotem kontroli instancyjnej była także kwestia przeprowadzenia badania daktyloskopijnego. Sąd II instancji przyznał w tym zakresie rację obrońcy skazanego, że doszło przed sądem I instancji do naruszenia art. 170 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. Zwrócił uwagę, że obrońca złożył na rozprawie w dniu 4 marca 2021 r. wniosek o dopuszczenie dowodu z badania daktyloskopijnego odcisków znajdujących się na narzędziu popełnienia przestępstwa, zaś sąd I instancji odroczył rozpoznanie tego wniosku do czasu przesłuchania pokrzywdzonego, a następnie nie podjął w tej sprawie dalszych decyzji. W konsekwencji stwierdzona została wadliwość postępowania w tej materii. Dostrzeżone zostało także i to, że przedmiotowy wniosek składany był już w postępowaniu przygotowawczym, i jakkolwiek postanowieniem z dnia 1 grudnia 2020 r. został uwzględniony, to finalnie dowód ten nie został przeprowadzony. Stwierdzony mankament postępowania został jednakże konwalidowany na etapie postępowania odwoławczego, na którym dopuszczono i merytorycznie oceniono dowód z opinii daktyloskopijnej Laboratorium Kryminalistycznego Komendy Wojewódzkiej w L. Przytoczone okoliczności nie były zatem ani nowe, ani nie uprawdopodobniały istnienia wad prawomocnego orzeczenia, o których mowa w podstawach wznowieniowych. Nie mogły więc oddziaływać na prawidłowość zastosowania przez Sąd Najwyższy trybu przewidzianego przepisem art. 545 § 3 k.p.k.

Kierując się powyższą argumentacją, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

D. P.

[ms]

